

Oponentní posudek diplomové práce Bc. Lucie Jakešové na téma „Krajina jako zrcadlo společenských procesů, analýza vývoje struktury krajiny v čase“

Všeobecný úvod (informace o práci, obecný kontext – souvislosti tématu, širší rámec)

Krajina se měnila vždy a z různých příčin. To, co bylo postupem doby jiné, byl plošný záběr a intenzita antropogenních změn krajiny, včetně míry naší schopnosti negativně změněnou krajinu rekultivovat. V posledních desetiletích jsme svědky toho, že intenzita krajinných změn a jejich plocha roste, zatímco míra naší schopnosti negativně změněnou krajinu rekultivovat klesá. Hodnocení toho, zda se jedná o změny negativní, nebo pozitivní, je složité, protože je závislé na mnoha faktorech. Značně problematická je také skutečnost, že mnohé změny proběhnou, aniž bychom poznali jejich příčiny a pochopili zákonitosti, podle kterých k nim dochází. V poslední době vzniká mnoho studií zabývajících se analýzou změn v krajině, ale těch, které skutečně správně a dostatečně podrobně nejen změny v krajině popisují, ale zároveň vhodně uvádějí do společenského kontextu, je již mnohem méně. To nás diskvalifikuje ve schopnosti adekvátně na změny zareagovat a vzít si ponaučení pro budoucí rozvoj krajiny (např. v rámci praxe krajinného plánování). Diplomantka Bc. Lucie Jakešová se ve své práci pokouší tuto problematiku řešit. Hlavní přínos práce spatřuji v tom, že prezentuje výsledky nejen důkladné analýzy změn krajinné struktury, ale zejména provádí detailní a zasvěcenou analýzu příčin těchto změn s ohledem na socioekonomický vývoj regionu a celé země. Z tohoto důvodu řeší diplomantka podle mého názoru vysoce aktuální a významné téma.

Obsahová stránka

Členění práce, předmět zkoumání (vlastní předmět práce), výkladový rámec, výchozí pojmy a jejich výklad

Diplomová práce je vhodně a logicky členěna a její přehledná struktura umožňuje velmi dobrou orientaci v tématu. Všechny důležité pojmy jsou dostatečně vysvětleny.

Připomínky:

- Při vysvětlení některých pojmů byly objeveny malé nepřesnosti, např. charakteristika „relativní počet plošek“ je ztotožňována s „mozaikovitostí“, což není přesné. Pouze relativní počet všech typů plošek v daném území je totožný s mozaikovitostí, nikoli pokud se jedná o relativní počet plošek pouze např. orné půdy (= pórovitost krajiny z hlediska orné půdy).

Hlavní vstupní hypotéza nebo hypotézy, úspěšnost při jejich ověřování a prokazování

Hlavní vstupní hypotézy byly správně (i když poněkud obecně) formulovány a autorka je správně zvoleným postupem a dobře aplikovanou metodou úspěšně prokázala.

Metodologický postup: metody a techniky, které jsou v práci použity a jejich zvládnutí

Vhodně zvolená metodika práce byla dobře formulována a aplikována. Autorka použila standardní metodu, která je obecně známá a používaná. Postup řešení práce byl správný. Studentka použila aktuální a vzhledem k tématu relevantní data, která správně zpracovala a analyzovala. Výhodou metodického pojetí práce je možnost použití stejné metody pro jiná území nacházející se v odlišných typech krajin. Originální vklad autorky, který zároveň považuji za hlavní výhodu použité metody spočívá 1) v multidisciplinarity přístupu spočívající v uplatnění postupů přírodních (kvantitativní analýzy krajinné struktury s využitím GIS) a humanitních věd (společenský rámec), a 2) v uplatnění velkého měřítka v jakém byly změny v krajině sledovány (interpretace krajinných segmentů v měřítku 1: 2 000!!!).

Čím práce rozšiřuje dosavadní znalosti (vědecká „přidaná hodnota DP“)

- 1) V rovině informační vidím podstatný přínos v provedení důkladné analýzy změn ve struktuře krajiny sledovaného území ve vztahu ke společenským změnám.
- 2) V rovině metodické spatřuji hlavní a nejdůležitější přínos práce v ověření standardní metody v konkrétních podmínkách studované lokality.

Jaké je (je-li) jejich teoretické zobecnění a přínos

Autorka podle mého názoru dobře zvládla zobecnit výsledky práce, které mají jinak vzhledem k charakteru studie spíše lokální charakter.

Připomínky:

- V práci víceméně chybí důkladnější diskuse a závěrečné hodnocení použité metody. Vzhledem k tomu, že to a priori nebylo cílem práce, nevnímám to jako nedostatek práce, ale spíše jako podnět pro další výzkum.

Praktický přínos (vypracování metodologie, základ pro řešení problémů v praxi, řešení konkrétního úkolu atd.)

Práce je po odborné a praktické stránce velmi dobře využitelná. V rovině metodické spatřuji hlavní přínos práce, neboť autorkou použitou a testovanou metodu lze upotřebit pro řešení podobných úloh i pro jiná území.

Práce s literaturou (množství, vhodnost, aktuálnost literatury, četnost cizojazyčných titulů, reprezentativnost, poznámkový aparát, citace, interpretace autorů, odkazy atd.)

S ohledem na teoretické zázemí studentka významné autory citovala a zná teorii dané problematiky. Použila dostatečné množství aktuálních a relevantních pramenů, včetně cizojazyčných titulů. Kladně hodnotím citaci odborné literatury dle norem pro citování bibliografických citací dokumentů.

- Vytýkám pouze malé využití původních pramenů poskytujících informace o historii sledované lokality. Zde je však nutné zdůraznit, že se nejedná o práci v oboru historie a zmíněný nedostatek je tedy možné tolerovat.
- Na str. 59 není citován autor tabulky klasifikace krajiny podle koeficientu ekologické stability (Lipský, Z. 1998: Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů, Karolinum, Praha).

Formální stránka (styl, mluvnice, ortografie; rozsah, přílohy, formální aparát – úvod, závěr, klíčová slova, výtah – abstrakt, souhrn – summary, seznam literatury a zdrojů včetně internetových, seznam zkratk, seznam příloh; grafická úprava, vyobrazení, tabulky a grafy, jejich seznamy atd.)

Práce je formálně v pořádku, celkový dojem je dobrý. Práce je jazykově zpracována na standardní úrovni, autorka dobře používá odbornou terminologii a neobjevil jsem žádné překlepy. Další formální náležitosti jsou v pořádku. Na tomto místě velmi kladně hodnotím kvalitu grafických výstupů, které jsou uživatelsky dobře zpracovány a mají vysokou odbornou a informační hodnotu.

Připomínky:

- Autorka většinu používaných odborných termínů vysvětlila, nicméně zcela chybí vysvětlení použitých zkratek.

Celkové hodnocení

Celkový přínos, celková hodnota práce

S ohledem k výše uvedenému je celkový přínos značný. Největší hodnota práce v obecné rovině spočívá v propojení metod a postupů přírodních a humanitních věd. Tím, že autorka spolupracuje s další institucí a výsledky své diplomové práce podstatně participuje na řešení konkrétního výzkumného projektu, ideálním způsobem propojuje své studium s praxí v oboru. V tomto případě velmi dobře zvládnutou (náročnou) metodou analýzy kvantitativních změn ve struktuře krajiny v prostředí geografických informačních systémů včetně tzv. metriky krajiny, a to ve vztahu ke společenským změnám na státní, regionální a lokální úrovni.

Připomínky:

- I když chápu, že na diplomovou práci jsou kladeny jiné nároky než na vědecké texty (a je to tak dobře), s obtížemi jsem přijímal koncepci některých kapitol, např. „Závěry“. Domnívám se, že by tato kapitola měla být úderným a stručným shrnutím nejdůležitějších závěrů dané vědecké práce bez toho, aby se jednalo o směsici závěrů, diskuse, výsledků atd. Přesně tím však zmíněná stať diplomové práce je, s čímž se plně neztotožňuji. Na druhou stranu, i když některé kapitoly pojala autorka po svém, s ohledem na pojetí diplomních prací se to v konečném důsledku ukázalo jako správné. U jiných kapitol se mi podařilo vnést do práce organizaci vyžadovanou při psaní vědeckých článků. Kombinací obou přístupů a propojením různých oborů tak podle mého názoru vzniklo kompaktní dílo, které snad alespoň částečně naplňuje ideu oboru sociální a kulturní ekologie.

Ne/doporučení práce k obhajobě

Práci doporučuji k obhajobě.

Otázku, otázky nebo témata pro diskusi před komisí

Na několika místech posudku jsem zmiňoval, že výhodou prezentované metody je možnost jejího použití pro jiná území. V případě, že by studentka v budoucnu takovéto studie realizovala, které parametry použité metodiky budou dle názoru autorky s ohledem na výsledky práce limitní?

Znamkové hodnocení (viz výše)
Výborně.

Bodové hodnocení (viz výše)
17 bodů

V Průhonicích dne 16. 3. 2009

Ing. Jan Skaloš, Ph.D.